

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtik. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovora, davek posebe. Pošt. št. 17.197. Telefon 3173

Beseda tov. upraviteljem.

Brez dvoma je, da so upravitelji oni faktor, ki regulira odnos šole do naroda in ureja tudi odnos med narodom in ostalim učitelstvom. Še bolj se je ta funkcija šolskega upravitelja povečala s tem, da so upravitelji postali poslovodje krajevnih šolskih odborov. Od njih samih je odvisna v mnogem oziru naklonjenost naroda do šole in učiteljstva. Njihova beseda ob pravem času in na pravem mestu lahko ublaži marsikatero nasprotstvo ter pridobi mnogo za šolo in učiteljstvo. Seveda so ponekod tudi razmere, ki onemogočajo vsako še tako dobromislečno, besedo in še tako dobronamerno delo. Različni so ljudje in različne so razmere.

V zadnjem času je šolsko-upravni odsek poverjenišva UJU zelo mnogo razpravljal o tem odnosu. Do tega so ga dovedli konkretni slučajni in vloge mnogih tovarišev in tovarišev na poverjenišvo. Teško je sklepati o takih stvareh, ker je čisto premnogo osebnih in lokalnih vplivov za takimi slučajni. Posebno še v pogledu vprašanj, ki zadevajo notranje razmere šole.

Do enega zaključka pa je vendar prišel šolsko-upravni odsek, in ta je: da so regulirani v vseh teh vprašanih šolski upravitelji in je od njih nastopa odvisna vsestranska ugodna rešitev zadeve.

Včasih vzbujajo nezadovoljstvo na šoli razdelitev učnih ur, ako se preočito opazi favoriziranje posrednih učnih oseb z zaposlitvijo manjšega števila ur, pa tudi vedno enaka razdelitev dopoldanskega in popoldanskega pouka vzbujajo nezadovoljstvo. Včasih je črv nezadovoljstva če mora tovarišica poučevati istočasno deška in dekliška ročna dela. Vse polno je takih malenkosti, ki niso nič, pa vendar pomenijo nekaj v harmoniji človeškega življenja. »Odpravite jih uradno!« — No, saj veste kaj je uradno. Niti vi sami bi se ne poslužili uradne pritožbe — za take malenkosti.

Take vloge so mučne tudi za šolsko-upravni odsek poverjenišva in vendar morajo biti rešene in se morajo odpraviti.

Težji so slučajni glede stanarine in kuriva. Pri tem igrajo šolski upravitelji veliko vlogo. Njim v čast lahko izjavimo, da se je to vprašanje, kakor je težko, v poslednjem času obrnilo mnogo na bolje. Takoj je videti, kje je posegel šolski upravitelj s svojo preudarno besedo in postopanjem vmes. Krajevni šolski odbori so v teh krajih vnesli v polnem obsegu stanarino in kurivo točno po zakonu v proračun.

Upravitelj ni samo svetovalec učitelstvu, ampak mora biti tudi njegov zaščitnik ter mu mora pripomoči, da pride do pravic, ki mu po zakonu pripadajo.

Zato je jako mučno, ako zazna poverjenišvo — četudi za prav izjemne slučaje — da upravitelj sili učiteljico naj se odpove stanarini ali kurivu, sicer bo ob službo, ker za njo baje ni potrebe v kraju. Ljudje božji! Po zakonu pripada stanarina in kurivo, obstoja ministrski odlok, ki je popolnoma jasan, pa pride upravitelj in zahteva od učiteljice, naj se odrede temu, kar ji po zakonu in ministrskemu odloku pripada. Ta upravitelj se gotovo ne zaveda svoje dolžnosti in prepričani smo, da drugemu na njegovem mestu ne bi bilo težko dopovedati ljudem, da so to za konite pravice, ki jih on ni upravičen nikomur odrekati.

Na željo z mnogih strani so objavljeni v današnji številki »Učiteljskega Tovariša« tudi vsi odloki, ki zadevajo stanarino in kurivo, da jih imajo tovariši in tovarišice pri roki in se lahko nanje sklicujejo in opirajo.

Stvar osebnega takta je torej ureditev dobrega odnosa tako na šoli med upraviteljem in učiteljem, kakor ureditev dobrega odnosa med šolo in narodom in med narodom in učitelstvom. Jako neprijetno je, če mora učiteljica ob izplačilu čuti očitek od upravitelja, da ima večjo plačo od nje, ki ji baje »niti po izobrazbi in po delu ne pripada«. Teško je to! Ali je ona krivica? To pač ne spada med službene dolžnosti, še manj med službeni takt. Edino dobra stvar je v tem, da so taki slučajni izjemni.

Hudo je javno o njih razpravljati, a treba je, ker je bolje, da jih javno radikalno izžgememo in odpravimo, kakor da se pasejo tajno ter vzbujajo zgražanje in nejevoljo.

Pa tudi pri učiteljicah ni čisto pravega razumevanja za stvar. Če se n. pr. učiteljica izjavlja, naj bi se stanovanje ne zidalo, ker bo morala potem stanovati v kraju, kako naj potem še zastopa organizacija stališče, naj se povsod sezida stanovanje za učiteljstvo. Tak primer sploh ne moremo niti komentirati in ne kvalificirati, ampak ga moramo kratko — obsojati.

Zanimiv je tudi siedeč dopis, ki ga je prejelo poverjenišvo, in ki slove:

»Danes sem izvedel, da pripada učiteljem narodnih šol kurivo v smislu § 174. zakonika o narodnih šolah od 1. aprila 1930. danilje. Takoj pogledam v zakonik § 174., kateri pa govori le o stanarini, in sicer da pripada stanarina učiteljem od 1. aprila 1930. O kurivu se tu nič ne omenja, pač pa § 84. omenja, da imajo učitelji narodnih šol pravico

tudi na kurivo po deželi. (Primerjaj § 23., točka 3.).

Od kedaj pripada kurjava učiteljstvu ni v zakonu nikjer omenjeno. Jasno je torej, da pripada kurjava učiteljstvu od veljave zakona, t. j. od 9. decembra 1929. S tem dnem je stopil zakon v veljavo in od tega dne pripada tudi kurjava učiteljstvu na deželi.

Ne morem si tolmačiti, kako je prišlo do roka s 1. aprilom 1930., ker v zakonu se nikjer ne omenja določeni termin.

Vprašam poverjenišvo UJU, kaj misli ukreniti. Ali bomo še vedno zapostavljeni v zvezi jasnosti zakona, ki ima moč in veljavo? Če velja zakon za druge zadeve, naj velja tudi v tem oziru.

Vedno se poudarja da stoji organizacija na braniku, da se kaj ne izvrši v škodo učiteljstva. Kako je mogoče, da se je to zgodilo brez vednosti organizacije. Ali ni mogla organizacija preprečiti to?

Kakor slišim, je že mnogo učiteljstva prešlo na račun za leto 1930 oškodovano za kurjavo. Ali naj se sedaj vrača, kar po zakonu pritiče od 9. decembra 1929. in ne šele od 1. aprila 1930.?

Prosim torej, naj se organizacija takoj potegne za pravice učiteljstva, ki mu jih daje zakon ter potrebne ukrene, da se to tolmačenje razveljavi.

Hvalevredna in dragocena so za organizacijo tudi taka poročila poedincev.

Vsake slabe stvari pa ne more biti kriva organizacija. Ako bi organizacija sama izdajala zakone in odredbe — potem da; tako pa dela vsakdo krivico organizaciji, če ji zaradi takih slučajev nalaga odgovornost.

Zadeva je namreč ta in edina pomoč tudi, da le Državni svet lahko odloči o takih toč-

kah tolmačenja zakona, kakor je gornja. In tudi to je neizogibno, da morajo prizadeti sami vložiti pritožbo na Državni svet po tozadnjih predpisih, ker je skupna prošnja in kolektivna rešitev nemogoča.

Koliko je bilo že podobnih slučajev in ni bilo drugega izhoda.

Tovariši upravitelji imajo torej važno funkcijo, da gredo v tem pogledu učiteljstvu na roko, predvsem pa, da s svojo preudarno besedo in nastopom v krajevnih šolskih odborih uredijo ta vprašanja tako, da bodo zaščitene pravice učiteljstva, ki mu jih daje zakon.

Vsi smo organizacija in če bomo vedno nastopali vsi bo močna tudi organizacija našega dela; organizacija bo storila svojo dolžnost navzgor, a dolžnost poedincev je, da tudi nekaj store navzdol in v podrobem — potem bomo močnejši!

Ena zavest nas mora voditi dosledno pri naši borbi in ta je: da ustvarjamo veliko delo! Zavedati se moramo, da z vsem, kar mora sedanja generacija pretrpeti v tem oziru, ustvarjamo boljše socialno pozicijo našemu stanu v bodočnosti. Ni vseeno, če prihaja učitelj na svoje službeno mesto ter da mora biti takoj ob svojem prihodu za svoje bivalžšče ter se s tem poniziževati ali če pride na svoje službeno mesto, kjer mu to odpade. Zanimci bodo vedeli ceniti našo borbo, zato ne smemo izgubiti iz vida temeljne svoje zahteve — da se zidajo povsod stanovanja za učitelje.

V tem pravcu zastavite tovariši upravitelji svoj vpliv in svojo besedo! Z doslednostjo bomo izvojevali temeljni svoji zahtevi končno povsod zmago!

Nov način kredita za uradnišvo in učiteljstvo.

Dandanes je ves svet v težki gospodarski krizi. Poljedelci, trgovci, industrialci in obrtniki tožijo o veliki ekonomski krizi, ki jih tlačí. Vrhijo se razgovori, zborovanja in ankete, kako odpomoči tej veliki mori, ki tlačí ne le producente, temveč tudi konsumente. Stavljajo se predlogi in iščejo nova pota za ublaženje splošne gospodarske krize.

Če pogledamo zgodovino gospodarskega razvoja in napredka, vidimo, da so se baš v časih najhujših gospodarskih stisk našla nova pota, ki so pomagala h gospodarskemu napredu tega ali onega stanu.

V časih hujših stisk delavstva na Angleškem, so si delavci ustanovili prvo zdruogo, ki so jo drugi ne le omalovraževali, temveč celo zasmehovali in zasramovali. Pomislimo samo, kako težko stališče je imelo v začetku združenstvo pri nas Slovencih. Prišla pa je potem doba obrata v drug ekstrem, ko se je mislilo, da je združenstvo univerzalno sredstvo za gospodarski napredek vseh stanov, ne samo delavstva in kmetov.

Dandanes pa se že uvideva, da imajo zdruge specialen pomen za gospodarski napredek le gotovih stanov in plasti naroda. Banke in hranilnice lepo napredujejo, čeprav so v začetku mnogi mislili, da jih izpodrinejo zdruge-posojilnice. Banke in hranilnice odgovarjajo gospodarskim potrebam čisto drugih stanov in plasti naroda, kakor pa zdruge-posojilnice in torej vidimo, da uspevajo tako banke, kakor hranilnice in tudi zdruge-posojilnice.

Z zdruhami-konzumi se je hotelo gospodarsko odpomoči kmetom, delavstvu in uradništvu. Izkazalo pa se je, da zdruge-konzumi niso universalno sredstvo za gospodarski procvit vseh mogočih stanov in plasti naroda. Na kmetih se zdruge-konzumi niso mogli tako razviti, kakor so propagatorji združenstva prorokovali in pričakovali. Tudi med uradništvom ni takega uspeha, kakor so ga razni entuziasti napovedovali.

So razni vzroki, da združenstvo ne uspeva tako, kakor se je pričakovalo, da bo. Glavni je ta, da propagatorji združenstva v svoji vnemi prezejo, da tudi združenstvo ni univerzalno sredstvo za rešitev gospodarske krize naroda. Zanimiv je v tem oziru primer bank v Beogradu. Poleg par velikih bank v Beogradu, ki odgovarjajo namenu denarnega zavoda (banke) ter lepo uspevajo, je v Beogradu vse polno malih bank, ki vegetirajo, ker ne odgovarjajo dejanskim potrebam. Mnogo pa jih je tudi propadlo ali pa so neslavno potom tih, mirne likvidacije izginile iz vrst bank. Še pred par leti so mislili Beograjčani, da je banka univerzalno sredstvo za gospodarski procvit ter so ustanavljali banke in banke. Beograd je imel gosstilničarsko banko, Mesarsko banko, Činovniško banko, Posesniško banko itd. Vsak stan je hotel imeti svojo »banko« ter je od nje pričakoval pomoči v gospodarski krizi. Posledica pa je bila, da so prišle razne »banke« same v krizo, ker je bila gospodarska kriza jačja nego dejanska potreba za to ali ono »banko«.

Slično je bilo in je drugod glede raznih zdruog. Če se razne zdruge ustanavljajo brez dejanske potrebe, ne uspevajo ter slej ali prej prenehajo životariiti. Od takih zdruog, ki samo životarijo, nima nikdo koristi in

ustanovitelji se še čudijo, da se jih ne oklenejo tisti, katerim so jih namenili.

Ni eno za vse. Tako banke in hranilnice, kakor tudi raznovrstne zdruge imajo svoj specialen delokrog in namen. Če odgovarja dejanskim potrebam življenja, uspeva in napreduje, ako ne, životari in hira ter slej ali prej preneha »osrečevati« svoje klijente.

Velika razlika je med bančnim in združnim kreditom. Eden je primeren za te gospodarske kroge, drugi za druge.

V Ameriki in zapadni Evropi, kjer je gospodarsko življenje bolj razvito in bolj diferencirano, kakor je pri nas, so zadnja leta ustanovili in še ustanavljajo nove vrste kreditnih organizacij, ki so specialno namenjene tistim, ki imajo fiksne mesečne plače, t. j. za uradnišvo in ki so se izvršno obnesle.

Uradnišvo potrebuje kredit pred vsem za nakup obleke, perila, obutve in drugih življenskih potrebščin. Ta kredit mora biti zelo poceni, ker za uradnika je kredit z visokimi obrestmi veliko breme, veliko večje kakor je n. pr. še tako visok bančni kredit za industrialca ali trgovca, ki prevalit stroške za kredit na druge, na svoje odjemalce. Uradnik ne more preveliti stroškov (obresti) za kredit na druga ramena, temveč obremenjujejo le njegovo slabo rejeno možno.

Uradniški kredit mora biti kratkoročen, plačljiv v mesečnih obrokih. Za predolgo dobo se uradnik ne sme zadolževati; saj kdor solidno živi, tudi ne potrebuje velikega dolgoročnega kredita. Za solidnost gospodarskih razmer uradnika je bolje da ima kredit n. pr. le za dobo šestih mesecev in potem, ko ga izplača zopet vzame nov kredit, oziroma prejšnjega obnovi. Seveda ne smejo nastati z obnóvljenjem kredita novi stroški za uradnika, ker princip mora biti, da mora kredit kolikor le mogoče malo obremenjevati uradnika, sicer ne pride nikdar, oziroma z lahka na zeleno vejico.

Opasno je za uradnika, če se več zadolži, kakor pa iznese njegova eno- oziroma dvomesечna plača, ker potem so bremena navadno prevelika za ekonomsko moč njegovo ter zaide v težkočo. Dolg v znesku eno- oziroma dvomesечne plače je za uradnika večje breme, kakor pa za industrialca ali trgovca, dolg 100.000 Din ali celo 1.000.000 Din pri banki, kajti banka, preden da komu kredit, natanko oceni njegovo ekonomsko moč. In svobodno lahko rečem, da lažje plačuje obresti in amortizacijo industrijalec, kateremu je banka dovolila milijon kredita, kakor pa uradnik obresti in amortizacijo svojega dolga v znesku par tisoč dinarjev.

Pa še eno resnico naj omenim. Pri pordeleovanju kredita se ravnajo in se morajo ravnati denarni zavodi, banke, hranilnice, zdruge (posojilnice) po ekonomski moči prosilca, ker sicer utrpe škodo. Če prosilec sam ni ekonomsko zadostno močan, zahtevajo po 1, 2 ali celo po 3 poroke, ki morajo s prosilcem vred podpisati dolžno pismo oziroma menico. Znana resnica je pa tudi, da lažje dobi poroke ekonomsko močan prosilec kredita, in sicer za veliko vsoto, kakor pa ekonomsko slab prosilec za malenkostno vsoto. Poroke iskati in prositi, je za ekonomsko slabega prosilca kredita bolj mučno in težko, kakor pa za bogataša. Bogatašu vsak rad pomaga, revežu pa nihče.

Če se hoče uradništvu gospodarsko res pomagati, se mu mora nuditi kredit, ki odgovarja gori navedenim načelom. Kredit za uradnišvo mora odgovarjati naslednjim načelom:

1. mora biti zelo poceni,
2. ne sme biti previsok, temveč primeren njegovi plači,
3. mora biti kratkoročen, plačljiv v mesečnih obrokih, ki ne obremenjujejo preveč plače in
4. podeljevanje kredita ne sme biti zvezano z zamujenjem časa, z mučnim in dostikrat brezuspešnim iskanjem porokov.

Uradnik ali uradnica se naj zanaša le na sebe, le na svojo ekonomsko moč, le tako se lahko zadolži brez nevarnosti, da mu sčasoma dolgov ne zrastejo čez glavo ter njega in njegovo rodbino gospodarsko in dostikrat tudi moralno in fizično upropastijo.

Američani in napredni narodi zapadne Evrope Angleži, Francozi, Nemci in tudi že Čehi, so po zgoraj navedenih principih ustanovili posebne kreditne organizacije za uradnišvo, ki niso banke in ne zdruge, temveč proste organizacije, ki najbolj odgovarjajo dejanskim potrebam uradnišva. Ni treba plačevati članskih prispevkov, ne jamčiti za druge, temveč vsak jamči le sam za sebe. Kredit je zelo poceni, 5% polletno, ni treba porokov in ne menic.

Za kaj pa banki uradnišvo kredit? Za nakup obleke, perila, obutve in drugih življenskih potrebščin. To lahko dobi uradnišvo potom take kreditne organizacije od raznih trgovcev po prosti izbiri na šest mesečno odplačilo po cenah, kakor drugi kupci proti takojšnjemu plačilu.

Da so take kreditne organizacije potrebne ter da ustrezajo dejanskim gospodarskim potrebam, je dokaz, da povsod lepo uspevajo ter se nele število članov, temveč tudi vsota prometa večja od meseca do meseca.

Za Dravsko banovino se je ustanovila taka kreditna organizacija za stalne nameščence, in sicer pod imenom »OKO«, t. j. »Odplata kreditna organizacija«.

Prepričani smo, da se bo ta organizacija razvila tudi v Dravski banovini kljub raznim predsodkom in ugovorom, češ, da imamo že zadosti denarnih zavodov in raznih konsumov ter nabavljajnih zdruog. Res je, toda ti ustrezajo svojim namenom, med tem ko bo »OKO« ustrezalo specialno gospodarski potrebi tistim, ki so navezani na svojo mesečno plačo. Tudi drugod je bilo v začetku dosti ugovorov in predsodkov, a dobra stvar je zmagala in tako se bo tudi pri nas uveljavila organizacija »OKO«.

Za enkrat je organiziranih v Ljubljani že večje število državnih uradov. Organizirale se bodo pa tudi posamezne šole. Že zdaj daje natančnejša pojasnila »Gospodarski procvit, družba z o. z., Oddelek »OKO«, Ljubljana, Krekov trg 10/I. B.

Splošne vesti.

APEL CENTRALE UJU.

(Odborom poverjeništev in okrajnih učiteljskih društev, članstvu UJU in vsemu učitelstvu!)

Obstojta neljubno dejstvo, da je v našem stanu še precejšnje število učiteljev (ic), ki niso člani Udruženja, marveč se hote ali nehote abstinirajo od skupnega dela v Udruženju.

Ko je Izvršni odbor ugotovil to dejstvo, je kot pooblaščen predstavnik Udruženja, našel za nujno potrebno razmotrivati o njem, ter sklenil delovati sam in po poverjeništvih, odnosno po okrajnih učiteljskih društvih in posameznih članih na to, da se ta abstinenca zniža na minimum, ako je ni mogoče popolnoma odpraviti.

Izvršni odbor je mnenja, da ta abstinenca, prostovoljna ali neprostovoljna, gotovo nima načelnega značaja, nego nastaja vsled osebnih mišljenj in nespozazuma, zaradi lokalnih zadev ali iz terenskih neprilik in nazadnje tudi vsled gotove indolence.

Ako pa obstojajo ponekod razlogi, ki so načelnega značaja, tedaj je mnogo pametnejše vstopiti v Udruženje, ker se ravno z delom v Udruženju uspe, da se pride do zaželjenih reform, če so te koristne in tudi potrebne. Ako je pri skupnem delu razvita stanovska zavest in ljubezen do stanu in šole, tedaj bodo člani pripravljeni drug drugemu popuščati in doprinesiti gotove žrtve ter tako narediti več za dobrobit Udruženja in stanu.

In če stoji stvar tako tamkaj, kjer obstojajo za abstinenco gotovi načelni razlogi, tedaj je tem lažje popustiti pri osebnih razlogih, lokalnih interesih ali terenskih in drugih neprilikah.

Povsod naj se pokaže toleranca, preide naj se preko starih nespozumov in

zadev, postavi naj se na stališče, da so udeleženci potrebne vse zdrave moči brez izjeme in da njegova moč, njegova sedanjost in bodočnost zahtevajo, da se zanj doprinešajo tudi večje žrtve.

Glede tolerance in možnosti za skupno delo vseh članov, ki imajo dobro voljo in so sposobni, se bo izvršni odbor potrudil, da bo dal dober pregled.

Uvršni odbor apelira na vse člane Udruženja, da delujejo tudi z osebnim vplivom na to, da vstopijo v Udruženje tudi oni tovariši(ice), ki dosedaj še niso člani.

Izvršni odbor apelira na vse člane sku društva, da skušajo v svojem delokrogu, z osebnimi in pismenimi pozivi (če je potrebno in koristno) vplivati na to, da vstopijo vsi učitelji(ice) v Udruženje.

Odbore poverjeništev poziva Izvršni odbor, da delujejo z vsemi močmi na to, da se organizira vse učiteljstvo, in da vedno usmerjajo pažnjo družtev na to vprašanje. Za potrebno smatra tudi, da vodijo poverjenišstva, poleg evidence članov, tudi evidenco nečlanov, da bi jih mogli neposredno pozivati na izvršitev te važne dolžnosti.

Izvršni odbor apelira na vsa učiteljstva, da se vsaka akcija v tej smeri in tudi sam bo deloval do najvišje možnosti, da se vse jugoslovensko učiteljstvo zbere v svojem entnem Udruženju.

Vsak član naj naredi kolikor more. Letošnje leto naj bo usmerjeno v znamenju zblizanja raztresenih moči!

Izvršni odbor računa na razumevanje in pošilja, z vero v uspeh vsem tovariške pozdrave.

Učitelji(ice) = prosvetni delavci(ke)! Kakor ste že čitali v »Učit. Tovarišu« namerava poverjenišvo UJU v Ljubljani ponovno pokreniti izdajo glasila »Prosveta«, seveda nekoliko v izpremenjeni obliki. List ne bo več glasil samo prosvetnega delovanja učiteljstva po raznih društvenih in šolskih odrih ter knjižnicah — temveč bo zrcalo celokupnega izvenšolskega delovanja našega učiteljstva in bo zaradi tega imel bolj revijalno obliko, da ga lahko shranite. Zato bomo v njem priobčevali na uvodnem mestu pa tudi v nadaljni vsebini poučne strokovne in informativne članke iz učiteljskega prosvetnega delovanja ter gospodinjsko in kmetijsko nadaljevalnega šolstva. — Tako bomo združili in v tem listu podali vse, s čemer naši tovariši in tovarišice stopajo našemu ljudstvu ob stran dvigajoča ga gospodarsko, umstveno in čuvstveno. Dajali bomo pa tudi navodila za organiziranje entnega prosvetnega dela potom učiteljstva in šole. — Zato pa ne zadošča sodelovanje le nekaterih tovarišev in tovarišic, ki bi se pečali s spisovanjem aktualnih člankov za »Prosveto«, treba je namreč, da vsi, ki delujejo tako, ali tako na izvenšolski izobrazbi naše osnovnošolske in šolidrastle mladine pa tudi odrastlih — to delovanje pokazemo naši javnosti. Posebno dobro došli bodo članki s praktičnimi navodili za to delo in se bomo v tem oziru obrnili do vseh naših strokovnjakov na teh poljih. Ali priobčevali bomo tudi poročila raznih društvenih in šolskih prireditev, ker nam je izkazovati vse smeri učiteljskega izvenšolskega dela. — Razumljivo Vam bo, da »Prosveta« ne bo samo razkazovala tega dela naši javnosti, ampak tudi poučevala učiteljstvo s takimi aktualnimi članki, ki zadevajo eno ali drugo od preje omenjenih strokovnih smeri. — Vse tovarišice in tovariši ki delujete na prosvetnem polju med narodom pozivamo tem potom da nam pošljejo kak prispevek, ki se nanaša na prosvetno delo, ali pa poročilo o tem delu iz njihovega kraja. Lokalne razmere so povsod drugačne. Zato zahtevamo tudi povsod kolikor toliko svoje lastno usmerjenje izvenšolskega dela. Da na ta razna usmerjenja lahko opozorimo tovariše in tovarišice pa tudi njih pomočnike izven učiteljskih vrst, ki se s tem že pečajo ali pa se šele nameravajo posvetiti. Iz tega razloga vabimo vse tovarišice in tovariše v krog sodelovalcev s pozivom da se oglasijo s kakim tozadevnim člankom. — Uredništvo »Prosvete«.

Delo Činovniškega Saveza za uradništvo. Sklepi plenarne seje Činovniškega Saveza: Glavni Savez naj takoj na merodajnih mestih ukrene vse potrebno, da se novi uradniški zakon in zakon o pokojninah čimprej uveljavijo. — Če bi se ta dva zakona ne mogla v doglednem času objaviti, naj bi se izposlovala specijalna doklada tudi za ostale uslužbence I., II. in III. kategorije, ki jo doslej niso prejeli, prav tako pa tudi nujna materialna pomoč vsem upokojevcem, ki niso bili upokojeni po novem zakonu. — Odtegotvanje prispevkov za Zvezo nabavljajalnih zadržg naj se vrši samo za dobo 36 mesecev, vendar pa za ta čas brez razlike od vseh državnih uslužbencev. — Upokojevcem naj se prizna neomejena ugodnost polovične vožnje po državnih železnicah, kar bi bilo brez dvoma v interesu državnih dohodkov. — Našim, v inozemstvu živečim upokojevcem naj se izplačuje neokrnjena draginjska doklada. — V I. draginjski razred naj se uvrstita mesti Maribor in Murska Sobota. — Vsi državni uradniki in upokojevcem naj se oproste plačevanja odkupnine za osebno delo v smislu zakona o samoupravnih cestah. — Oženjenim

uradnicam je priznati pravico do polne dražnjaške doklade.

Delo izvršnega odbora UJU. Na seji, ki se je vršila 7. novembra 1930, so podali poedini člani sledeča poročila o delu v korist učiteljstva: Predsednik tov. Milan Rabrenović je poročal o sprejemu predsedništva pri gospodu prosvetnem ministru. — G. minister je rekel, da se bo pobrigal, da bo imelo učiteljstvo iste prejemke kot ostalo uradništvo z isto šolsko izobrazbo. — Podpredsednik tov. Mladin Cvijović je sporočil mišljenje načelnika ministrstva trgovine in industrije g. Koreniča o delu učiteljstva v obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah v zvezi s sprejetjem novega zakona o teh šolah. G. načelnik mišlja, da so učitelji v prvi vrsti kvalificirani za poučevanje na obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah, ker so to prav za pravišje narodne šole. — Predsednik tov. Milan Rabrenović poroča o svojem razgovoru s predsednikom Činovniškega saveza glede pristopa UJU v savez. Vloži se prošnja pri upravnem odboru Činovniškega saveza za sprejem, odločalo pa se bo o tej zadevi na prvi seji, na kateri bodo prisotni tudi predstniki sekcij. — Dolgo je trajala debata glede preureditve administracije listov in o izterjanju dolžne naročnine. Za to delo je najet tov. Ivan Aleksijević. — Sprejeta je bila ostavka blagajnika tov. Ante Mladenovića in sklenjeno, da se takoj objavi razpis za to mesto v »Narodni Prosveti«. — Na predlog predsednika se je sklenilo: a) da se vsem brez izjeme zaračunajo oglasni priobčeni v »Narodni Prosveti«, b) da se nabiralcem inseratov daje kot provizija 20 odstotkov. — Sprejeta je bila ostavka tov. Milana Popovića na mesto v izvršnem odboru in je bilo sklenjeno, da se mu izreče zahvala za dosedanje delo. Na njegovo mesto se pozove namestnika tov. Radišo Štefanovića.

Naš pravi domači izdelek!

Poštni uslužbenci so predložili ministrskemu predsedniku sledečo prošnjo: Da izvolite ukreniti, kako bi se prenehalo z zastavljanjem p. t. t. stroke in njenih uslužbencev ter da se odstrani nepravilnost, ki se je storila p. t. t. uslužbencem s tem, da niso dobili specialnih doklad, in da se sploh preneha z neenakim tretiranjem državnih uslužbencev posameznih resorov. To bi se dalo doseči edino na ta način, da se čim prej sprejme in uveljavi novi uradniški zakon, s katerim bi bili enakopravno, objektivno in pravično urejeni pravni, socialni, materialni in moralni odnosi državnih uslužbencev po značaju in težavnosti službe, in ki bi državne uslužbence trajno in popolnoma osigural. — Da se v primeru, ako bi bile skorajšnjemu uveljavljenju novega uradniškega zakona napoti kake težkoče, priznajo s posebnim zakonom specialne doklade za službo tudi p. t. t. uslužbencem podobno kakor se dajejo uslužbencem prometnega ministrstva, odnosno uslužbencem ostalih državnih ustanov in oblasti.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA MIKLOSICEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja damske in moške konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno.

Koliko znašajo odtegljaji za nabavljalne zadruge? Z mesečnimi odbitki od uradniških plač, ki naj po uredbi trajajo tri leta, se je doslej v dveh in pol letih nabralo dvajset milijonov dinarjev.

Umetniška Matica v Ljubljani pozivlja vse svoje člane in poverjenike, da poravnajo svoje obveznosti. Zadnji, nepreklonli rok je do 30. t. m. Nevrnjene bloke bomo smatrali za prodane. Slike in knjiga bo izšla okoli 15. decembra, tako da bodo edicije za Božič že v rokah članstva. Slikar Ivan Kos je izdelal dva krasna lesoreza (Stari Maribor), monografija obeh slikarjev Vidmarjev pa bo očarala vsakega ljubitelja umetnosti. Vse tri izjaje pa bodo daleko prekašale lanske. Ob tej priliki opozarjamo vse ljubitelje umetnosti, da se do zgornjega roka še vedno lahko priklase za člane. Članarina 24 Din je

Manufaktura

Rebord
Ljubljana, Aleksandrova cesta 8

Kot inteligentu

Vam je sigurno znano, da je konzumni kredit edina rešitev iz finančne krize kupujočega občinstva. Otrsite se torej predsodkov in kupujte pri nas na obroke manufakturno blago. Posetite nas! Zahtevajte potnika! Učitelji-ce 5% popusta!

tako majhna, da si lahko vsakdo umetniško okraši svoje stanovanje. Priglasite se po dopisnici, ali pa pošljite kar članarino po poštni položnici. Številka našega čekovnega računa je 122.881. Umetniška Matica v Ljubljani, Poljanski nasip 12. Vse gg. poverjenike-učitelje, ki so bili zadnji čas premeščen, vljudo prosimo, da nam javijo svoj novi točni naslov.

PLETENINE

LASTNEGA IZDELKA najceneje in najsolidneje kupite v modni trgovini

F. M. ROZMAN LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7

Kdo želi delati z osebnimi popisnicami? Za proučevanje otroka je bilo svoj čas mnogo zanimanja in še sedaj pritiskajo posamezniki na Pedagoško centralo, da bi pospešila vglabljanje v otrokovo duševnost in njegov milje z izdajo dr. Zgečevih »Popisnic«. (Glej »Popotnik« 1929./30., št. 3-4). Zato smo se končno odločili, da jih izdamo. Ker pa moramo vedeti za naklodo, prosimo vse učiteljstvo, ki hoče s popisnicami delati, da nam javi nemudoma število izvodov. Za vsakega učenca je potrebna posebna popisnica; stala bi največ 1 Din, pri večji nakladi pa seveda manj. Popisnice so zelo važne za hospitacijske (poskusne) razrede in neobhodno potrebne za učitelje, ki se trudijo za reformo šole. Učitelja postavijo na konkretno tla in ga obvarujejo vsakega slepega in zato neuspešnega posnemanja tujih vzorov. Rok za prijave je najdalje do 1. decembra t. l. na naslov: Pedagoška centrala v Mariboru, Zrinjskega trg 1. — Odbor.

Slovenska šolska Matica opozarja upraviteljsva, oziroma ravnateljstva osnovnih (meščanskih) šol, da so glasom znane ministrske naredbe iz leta 1925. dolžna v celoti svojo šolo v Slovenski šolski Matici. V članskih seznamih, ki prihajajo v zadnjem času na šolsko Matico, je namreč v nekaterih srezih izpuščenih cela vrsta šol, ponekod do 50% in med njimi celo večrazrednih šol. Vse naše gg. poverjenike(ice) vljudo naprošamo, da poskrbe vsak v svojem kraju za čim večji pristop k ŠŠM, posebno še letos ko dobe za malo članarino štiri prav lepe knjige. Istotako naprošamo tem potom gg. sreske šolske nadzornike, da opozore podrejena šolska upraviteljsva na njihovo dolžnost napram Slov. šolski Matici. — Odbor.

Slovenska šolska Matica je razposlala »Vabila na subskripcijo« dr. Gogalovega dela na vse šole Dravske banovine. P. n. upraviteljsva, oziroma ravnateljstva so naprošena, da dadó vabilo krožiti med učiteljskim zborom svojega zavoda. — Odbor.

Učiteljski pravnik.

STANARINA IN KURIVO ZA UČITELJSTVO.

Ker dobivamo nešteto vprašanj od učiteljstva v zadevi stanarine in kuriva, objavljamo v naslednjem vse odloke, ki so zadevno izšli kot tolmačenje zakona o narodnih šolah v pogledu stanarine in kuriva:

Stanarina učiteljev. IV. No. 12.624. Kraljevska banska uprava Dravske banovine je izdala sledeči odlok: Na podlagi sklepa banovinskega šolskega odbora z dne 21. maja 1930. odream glede izplačila stanarine učiteljem narodnih šol sledeče: V smislu § 23., 84., 173., 118. in 175. zakona o narodnih šolah so dolžne občine plačati stanarino učiteljem in nadzornikom, ki nimajo stanovanja v naravi. Učiteljem na kmetih pripada tudi kurivo. Prispevki za stanarino se krijejo od strani občin ki dajo prispevke šolski občini (krajevnemu šolskemu odboru), po ključu, po katerem prispevajo za vzdrževanje šole. Šolska občina nakazuje prispevke mesečno učiteljem, ki nimajo od šolske občine nakazanega stanovanja v naravi. Ako občine izjavijo, da ne morejo iz tekočega proračuna kriti določenega prispevka naj najame krajevni šolski odbor kratkoročno posojilo, ki ga krije v prihodnjem proračunu. S tem je dano generalno pooblastilo za najetje potrebnega posojila krajevnim šolskim odborom. Upravitelji, ki stanujejo v šoli, uporabljajo šolsko kurivo neomejeno po svoji potrebi. Upraviteljem na kmetih, ki ne stanujejo v šoli in vsem ostalim učiteljem so dolžne dati šolske občine kurivo, in sicer: oženjenim v zimskem času (6 mesecev) po 2 m³ v letnem času (6 mesecev) pa 1 m³ suhih, trdih drv. Neozmenjeni prejemajo polovico od te količine. Obvestite o tem nemudoma vsa županstva, krajevne šolske odbore in šolska upraviteljsva ter naročite županstvom, odnosno krajevnim šolskim odborom, da izplačajo stanarino na podlagi odloka ministrstva prosvete O. N. Br. 6884 z dne 28. januarja 1930. od 1. aprila dalje, ker je državna stanarina s 1. junijem t. l. ukinjena in bodo izplačila od 1. aprila odtegnjena. — Namestnik bana pomočnik: Dr. Pirkmajer, s. r.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. IV. No. 14.139/24. Ljubljana, dne

19. sept. 1930. Predmet: Kurivo učiteljstva. V smislu sklepa banovinskega šolskega odbora z dne 4. septembra t. l. odream dodatno k tuuradni okrožnici z dne 31. maja 1930., IV. No. 12.624 sledeče: Količino drv, določeno v omenjeni okrožnici kralj. banske uprave, je smatrati v tem smislu, da se daje določeno kurivo na račun količine, ki bo predpisana s pravilnikom. Upravitelj, ki stanuje v šoli, uporablja od šolskih drv toliko, kolikor potrebuje izključno za svojo lastno uporabo. Razume se, da mora biti uporaba štedljiva ki je določena za ožene učitelje. Glede dajatev drv za nazaj, naj učiteljstvo ne stavlja zahtev, dokler ne izide pravilnik, odnosno dokler ne bodo izdane posebne določbe. Priporočam vsestransko uvidevnost in preudarnost, da ne nastanejo zaradi določenih dajatev spori, ki bi bili kvarni za šolo in učiteljstvo. Dostaviti vsem šolskim vodstvom zaradi znanja in obvestitve (na podpis) učiteljstva. — Pomočnik bana: Dr. Pirkmajer, s. r.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. IV. No. 15.337/I. Ljubljana, dne 26. sept. 1930. Predmet: Stanarina in kurivo za učiteljce ročnih del. V Dravski banovini je več primerov, da je nameščena ena učiteljica ročnih del za dve ali celo tri šole v okoliših, s sedežem na eni v njen delokrog odkazanih šol. Ker se krajevni šolski odbori, odnosno občine, v katerih področje so take učiteljice nameščene, ne morejo sporazumeti, kako je razdeliti prispevek za stanovanje in kurivo takim učiteljicam, je odredilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 60.388 z dne 30. avgusta 1930. nastopno: Stanarino in kurivo za učiteljice ženskih ročnih del, ki so nameščene za dve ali celo tri šole, plačujejo prizadeti krajevni šolski odbori sorazmerno po številu razredov. Ako daje v kraju, kjer ima učiteljica sedež, krajevni šolski odbor stanovanje in naravi, so mu dolžni ostali krajevni šolski odbori plačevati stanarino po zgoraj označenem ključu. Količina kuriva bo določena s pravilnikom. — Po odredbi V. D. bana V. D. načelnika prosvetnega oddelka. — Dr. Lončar, s. r.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. IV. No. 13.220/16. Ljubljana, dne 26. sept. 1930. Predmet: Kurivo za učiteljstvo v premogovnih krajih. Na vprašanje občinskih uradov v industrijskih krajih, ali so dolžni po zakonu o narodnih šolah dati učiteljstvu stanarino in kurivo, če to prejema od premogokopnih družb deputatni premog ali brezplačno stanovanje, je odločilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 161.719 z dne 22. avgusta 1930. nastopno: Tam, kjer prejemajo učitelji stanovanje in kurivo od rudarskih podjetij, ju ne morejo zahtevati z ozirom na § 24. zakona o narodnih šolah od občin. — Po naredbi v. d. bana v. d. načelnika prosv. oddelka: Dr. Lončar, s. r.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. IV. No. 12.265/77. Ljubljana, dne 29. oktobra 1930. Predmet: Kurivo za učiteljstvo. Dodatno k tuuradnim okrožnicam z dne 31. maja 1930., IV. No. 12.624 in z dne 17. septembra 1930., IV. 14.139/24 objavlja kralj. banska uprava odlok ministrstva prosvete z dne 20. oktobra 1930., O. N. br. 74.504 s katerim odream, da pripada učiteljem narodnih šol kurivo v smislu § 174. zakona o narodnih šolah od 1. aprila 1930. dalje. O tem obvestite nemudoma vse krajevne šolske odbore in šolska upraviteljsva. — Po odredbi v. d. bana v. d. načelnika prosvetnega oddelka: Dr. Lončar, s. r.

Obrambni vestnik.

»KAJ PRAVITE?« Pismo iz »Belgradaca«.

Vrlo poštovani gospodine uredniče!

Kada sam osobito dobre volje, mašim se za »Slovincem« da ga na tenane proštijem. A kad me opet kakovi jadi snadjū, latim ga se, da se sa onim njegovim, odista savremenim, otmenim »Kaj pravite?« malko raznozdim. Kaj pravite! Dajte mi, molim Vas, poklonite par četvornih centimetara Vašeg »praznog« lista, da ga donekle dopunim. Da unesem u nj jednu novu notu, kako taj Vaš list ne bi bio »Slovincem« prazan, najdugočasniji list juga slovenskoga. Jeste li mi to dozvolili, onda ćete i Vi, pored sviju pismenih ljudi, doznati, »kaj mi pravimo« na bljegarije onoga histeričnog očajnika.

Elem, ljudi iz Kopitarve ulice zameraju Vašem jeziku, pa se tom prilikom sečaju i onog poganskog »Jutra«. Da nije samo zato, što je »Jutro« na njenom indeksu i rovašu? Al radšta se okrzavaju o vas, pa suvereno očekuju, da batalite s tim jezikom, pa da učite školsku decu čistoj i pravilnoj slovenštini.

Djavo bi ga znao: Eto, otkada je dunuo taj novi vetar, (taman od Levanta), pa došli neki novi školski zakoni pa vi se, skupa sa vašim derančičima, odmetnuli u neke sokole i sokoliče, odjedared zaboraviste sve ono, što ste znali. Ne poznate više ni jezika svoje majke i naučavate štošta onu vašu pilad. A zar možda jošite i to, da smo mi pravoslavni Jugoslaveni — raskolnici? Nemojte za boga, da tu podjete tragom onog mantijaša iz do-

Tovariši, prijavite poverjeništvu takoj svojo deco v otroško samopomoč!

FOTO - APARATI IN FOTO - POTREBŠČINE
 se dobijo v največji izbiri in po najugodnejših cenah
v drogeriji „ADRIJA“
Mr. Ph. S. BORČIČ

LJUBLJANA / ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

bro nam znane jedne varošice zelene olim — Štajerske. Sva je zgoda, da vam se je aparat pohabao, pa eto javljaju se dobrovoljno majstori naimari, da mu poprave filološke civije, a da vama, vere mi moje raskolnice, i nogu podmetnu. Ni briga vas za tu rabotu jer

»mišad grize, ali po tlih gmiže, sam sur,oro pod nebo se diže!«
 (Mažuranić).

Produžite vi samo nadalje sa tom »rdjavom« slovenštinom, mi vas ovdje dobro i lako razumemo. — A ovima tamo ćemo praviti: Ne niči, gde te ne seju!

Ima vas i takovih — Slovenaca, koji se na sablaznu onih patent-Slovenaca razmeću sa nekakovim »šefovima«, direktorima« — dabome u pismu i govoru. Hoće ljudi, da se kako ono reče gospodar iz sanduka »Kaj pravite« da se nekome dodvore.

Jošte ovu molbu: Dajte poradite, da na onu opštinsku, gradsku kuću, na onaj — ako smemo da kažemo — gradski dvor nameste veleban napis »rotovž«. Na ovaj »echt« slovenački izraz nailazimo u Slovenčevom leksikonu. Iz njegovih izvestija znano i to, da »reparacije Nemčije še niso spravile čisto na psa«. Onda, molću rastumačite deci i svakome, koga to bude zanimalo, pojmove »ban, banska uprava, banovina«. Mi smo vam ovdje v »Belgradu« u sto briga, da su poslednje oluje i povodnji celu lepu Dravsku banovinu otplavili tamo na onu malu i tesnu Bleiweisovu cestu. »Slovenec« nam je naterao taj strah u kosti, kad je onomad javio, da »sprejemi na banovini od padejo v petek«. A što ima opet da tamo otpada? Jedino žbuka. I mi smo već posodavna otpali od majčice Austrije, koju su negdašnji unijati (dolazi od »Union«) anno 1914. bili označili za »svoje kulturno središće« — naprama.... Da, otpala je i Austrija — za nas, da nam više ne truje našeg slovenačkog jugoslovenskog govora.

Kad već ne možemo u »rotovž«, jer tamo nešto otpada, nemojmo zamerati »šefovima« i »direktorima«.

Što je raja kriva? Kriva j', što je živa.

Al da, »rotovž« donosi neprikosnovena tradicija a »šefovi« i »direktori« po potrebi službe (ni tog izraza ne begenišu Ultra-slovinci!), dolaze iz »Belgrada«, vulgo Beograda.

Beograda moj, kud uteče tvoja tradicija i originalnost! A kamo internacionalna uzansa i zakon, koji treba da ime tvoje zaštićuje, kad te ono neki pobelgradiše! I to oni dilber-novinari, koji u samo njima razumljivoj doslednosti Istambula neće da pocarigrade.

Možda ti, Beograde, prekrojiše mantiju taman iz zasebne jugoslovenske ideologije. Poruči ti novim apolopatima jezika i nastave: Prste k sebi i metite ponajprije ispred svoga praga!

Beograd, 15. XI. 1930.

Mih. J. Kladušanin.

* Priobčujemo kot izzvani, da se čuje, kako mislijo tudi drugi.

Pokret učiteljic.

Mariborskemu društvu učiteljic!

Članice ljubljanskega društva učiteljic so ponovno predlagale združitev vseh učiteljic Slovenije, oziroma sedanje Dravske banovine v skupno društvo. Z istim predlogom so prišle tudi nekatere tovarišice mariborskega društva učiteljic in tako se je govorilo o tem že pred par leti na občnem zboru v Ljubljani a žal do uresničenja tega predloga do danes še ni prišlo.

Ker nedvomno zasledujeta obe društvi iste cilje ter imata vobče enake interese, je le v dobrobit naše skupne stvari, da se čim prej združimo. Kajti naš program moremo sistematično izvesti samo tedaj, če strnemo vse naše vrste. A ne samo v interesu skupnega dela, temveč tudi v našem lastnem interesu je, da nastopamo kot kompaktna celota kajti s tem bomo dvignile tudi naš lastni ugled. Zato je tudi v našem načrtu, da združimo učiteljice vseh kategorij.

Apeliramo torej na tovarišice mariborskega društva učiteljic, da čimprej skliče občni zbor, na katerega naj povabi tudi zastopnice ljubljanskega društva učiteljic, da se pogovorimo o reorganizaciji društva, o skupnem delovnem načrtu, o skupnem nastopanju.

Prepričane smo, da se bodo članice mariborskega društva učiteljic kakor tudi ostale tovarišice iz bivše Štajerske v uvidenosti odzvale našemu vabilu, saj je združeno delo vseh tovarišic v našem lastnem interesu.

Odbor ljubljanskega društva učiteljic.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Učiteljski pevski zbor UJU.

—pev. Pevski tečaj za ženski zbor se bo vršil v nedeljo 23. novembra v Glasbeni Matici, in sicer od 9. do 12. ure in od 14. do 16. ure. Točna udeležba vseh — strogo obvezna. — Pevski tečaj za mešani zbor bo 6. decembra ob 9. uri. — Odbor.

—pev. Pevski zbor UJU priredi v Trbovljah 7. decembra dopoldne matinejo za šolsko mladino, popoldne ob 15. koncert. Naslednji dan 8. decembra pa v Brezicah ob 11. uri matinejo ob 15. koncert. Opozarjamo na te prireditve tovariše in tovarišice in jih prosimo, da z osebno agitacijo pripomorejo

k čim lepšemu uspehu. Na programu so najmarkantnejše kompozicije, komponistov: Adamiča, Lajovica, Foersterja, Hubada, Mokrancja, Kogoja itd.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Mariboru. V zadnjem času so darovali: Namestu venca na grob pokojnega šolskega upravitelja v Cezanjevcih, Leopolda Čulka, njegovi tovarišišošolci: Ivan Glinšek, Valentin Kajnih, Mirko Kožuh, Jakob Preindl, Friderik Zinauer in Ivan Zolnir 150 Din. Kogelnik Marko, šolski upravitelj v pok., Vuzenica, namestu venca na grob svojemu zetu Joško Golobu, šolskemu upravitelju v Vuzenici 200 Din Vsem darovalcem iskrena hvala! — V Mariboru, 17. novembra 1930. — M. Kožuh, blagajnik.

Stanovska organizacija UJU

Iz poverjeništa UJU.

—pov. Delo in vloge poverjeništa. Na predlog več okrajnih učiteljskih društev in prizadetih tovarišev samih je poverjenišvo poslalo izvršnemu odboru v Beograd vlogo, naj posreduje na pristojnih mestih za skorajšnjo rešitev prošnji onih tovariševkontraktualcev, ki so jih vložili na temelju priznanja našega državljanstva za stalnost v državni službi. S tem bi postalo nekaj mest za kontraktualce praznih. Nekateri teh so že nameščeni, a ne dobe že več mesecev nobene plače, ker ni kredita. Izvršni odbor smo tudi naprosili, naj posreduje, da bi se hitreje reševale prošnje za priznanje položajne plače. Pripominjamo, da je v teh vprašanjih že posredovala deputacija poverjeništa, ko je bila oktobra v Beogradu. Informirani smo, da se na tem dela.

Iz društev:

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA bo imelo dne 22. novembra svoje zborovanje v poslopju državne osnovne šole.

= SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v soboto dne 6. decembra 1930, ob 9. uri dopoldne v slovenjgraški osnovni šoli po sledečem dnevnom redu: 1. Odobritev zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročilo o seji širjega sosveta. 4. Predavanje »Otrok in šola« (referira tov. Gobec). 5. Raznoterosti.

= ŠMARSKO-ROGASKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo dne 6. decembra ob 10. uri v Rogoški Slatini. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »Aktualna vprašanja in naše plače«, poročja tov. poverjenik Skulj. 4. »Kako navadimo učence k samostojnosti pri učenju«, poročja tov. Kukoveča. 5. Slučajnosti. Ker nas poseti tokrat tov. poverjenik, naj nihče ne izostane

Nove knjige.

—k Učebnik angleškega jezika. (Sestavil J. M. — V Ljubljani, 1930. Založila Jugoslovska knjigarna.)

Razdelitev snovi je sledeča: Glasoslovje (Splošno, Glasovi v zvezanem govoru. Praspovis, Ločila); Oblikoslovje (Člen, Samostalnik, Sklanjatev, Pridevnik, Zaimek, Števnik, Glagol, Pomožni glagoli, Pomanjkljivi glagoli. Obrazec angleške spregatve, Predlog, Prisplov, Veznik, Medmet). Po tej slovniški snovi, ki je kar moči pregledno in nazorno obdelana — pri tem moramo omeniti praktično in točno transkripcijo izgovarjave — in ki učenca seznanja ne le z osnovnimi pojmi jezika, velevažno, dasi malenkostno podrobnost, vsebuje knjiga še posebno važno poglavje: Ameriška angleščina (Splošne pripombe, Razlike v izgovarjavi, Razlike v praspovisu, Ameriški besedni zaklad, ki bo najbolj dobro došlo izseljencem v Ameriko, pa tudi vsakemu, kdor se z ljubeznijo zanima za ameriško slovstvo, ki je prepojeno z amerikanizmi.

Skrbno in s popolno transkripcijo izgovarjave pod besedilom so sestavljene vaje, ki bodo učencu angleškega jezika dragocen pripomoček do hitrega in točnega znanja, zlasti ker so opremljene s popolnim slovarčkom, ki obsega vse v vajah nahajajoče se angleške besede. Cena: vez. 62 Din, broš. 50 Din.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—.

18 Din likanje moške, damske obleke. Gg. čitateljam in čitateljem se za likanje, čiščenje, popravljanje tudi obračanja gasderobe priporoča: **Wallet Express, Ljubljana** Stari trg 19.

RISALNA ORODJA kupte najbolje pri **Fr. P. ZAJEC**, optik **Ljubljana — Stari trg 9.**

1 ABC + 1 abc = 40 p
 samo za naročnike „Fromovih stavnic“, ako žele dopolniti, oziroma izmenjati črke ročnih stavnic. Računalke z 20 kroglicami 2 Din
 Založništvo p. Pesnica.

FOLTIN KAREL, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 53
AVTOPREVOZNIŠTVO
 se priporoča ob selitvah za prevažanje pohištva

RADIJSKA ODDAJNA POSTAJA LJUBLJANA

Pripravili smo za Vas tak

RADIO, kot si ga želite,

namreč visok v kvaliteti in nizek v ceni.

Naša reklamna prodaja, ki traja od 10. novembra do 30. decembra 1930., obsega sledeče radijske sprejemne naprave:

400 **D**etektorskih aparatov, kompletnih, z vsemi potrebščinami, ki so za poslušanje potrebne, za naplčilo . . . . . Din 80.— ter petkratno mesečno plačilo po . . . . . Din 45.—

300 **E**noelektronskih aparatov, kompletnih, z elektrono, baterijami, antenskimi materialom ter eno slušalko, za naplčilo . . . . . Din 100.— ter osemkratno mesečno plačilo po . . . . . Din 75.—

200 **T**roelektronskih aparatov „Reinartz“, kompletnih, z elektronskimi, akumulatorjem 18 ah, anodno baterijo 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskimi materialom, za naplčilo . . . . . Din 240.— ter desetkratno mesečno plačilo po . . . . . Din 180.—

100 **Š**tirielektronskih aparatov „Reinartz“ z visokofrekvenčno elektrono, z zameženo anodo ter akumulatorjem 36 ah, anodno baterijo 120 Volt, izbornim angleškim zvočnikom Amplion AC 27 ter antenskimi materialom, za naplčilo 380 Din ter dvanajstkратно mesečno plačilo po 280 Din.

Poslužite se ugodne prilike ter si naročite takoj Vaš aparat.

Ljubljana **Radio Ljubljana** Maribor
 Miklošičeva c. 5 Aleksandrova 44

VELETRGOVINA

F. König

CELJE

Velika izbira igrač, galanterijskega blaga in gramofonov, kakor tudi žepnih predmetov in raznih kovčegov.

Vaše potrebščine krijete najceneje v manufaktorni trgovini

„PRI SOLNCU“

CELJE

Glavni trg 9

Prodaja tudi na obroke! Za obilen obisk se priporoča **ALOJZ DROFENIK**

VSAK IN TUDI VI

štedite z denarjem, ako kupujete blago za svoja oblačila pri novo ustanovljeni tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA MESTNI TRG 22

Velika zaloga moškega sukna in karnagarna, blaga za ženske plašče, pliš, svila, šifoni in kretoni, posteljne odeje in pregrinjala, perilni baržun barhent itd.

prihaja!

Opozarjamo

na našo veliko izbiro zimskega blaga!

A. & E. SKABERNÈ LJUBLJANA

Najboljše kupite!

Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo, puloverje, telovnike. (vestje), žepne robce, kravate, ovratnike, srajce, šifone, glote, čipke, vezenine, gumbе, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine samo

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi

Kdor oglašuje ta napreduje!

Premog

drva

I. POGAČNIK
 BOHORČEVA ULICA 5
 TELEFON ŠT. 2059

Avgust Agnola

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletne opreme za restavracije, hotele, gostilne, kaverne in bare ter za splošno gospodinjstvo.

Luksuzni predmeti.

LJUBLJANA
 DUNAJSKA CESTA 10.
 Telefon 2478.

Olje proti prahu, pisalna kreča, morske gobe, slikarske potrebščine nabavite ugodno pri firmi

CENTRALA V LJUBLJANI

MEDIČ-ZANKL

LASTNIK FRANJO MEDIC

TOVARNE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV

Domači proizvodi: Laneno olje, firnež, od najbolj preprostih do najfinejših lakov, emajlno-lakastih in oljnatih barv vseh vrst in nijanc. Kemično čiste, prstene in olepšane suhe barve, steklarski klej, čopiče itd.

TOVARNE LJUBLJANA — MEDVODE — DOMŽALE. PODRUZNICE IN SKLADIŠČA V MARIBORU IN NOVEM SADU

MANUFAKTURNA IN KONFEKCIJSKA TRGOVINA

VELIKA ZALOGA USNjenih SUKENJ
IVAN MASTNAR
CELJE, KRALJA PETRA CESTA 15.

Fine moške suknene obleke že za 340 Din Lepo suknene deške obleke že za 135 Din

Lovske puške,

floberte, browning pištole, pištole za straženje psov, lovske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi.

F. K. Kaiser, puškar ♦ Ljubljana, Kongresni trg 9

OBLEKE, PERILO, POVRŠNIKE, KLOBUKE, ČEVLJE, NOGAVICE, KRAVATE itd.

nudi ugodno v veliki izbiri

KONFEKCIJSKA MODNA TRGOVINA

JAKOB LAH * MARIBOR
GLAVNI TRG 2.

ZIMSKA OBLAČILA
za dame in gospode

v priznani elitni izbiri ter solidnih cenah kupujte pri tvrdki

FRAN LUKIČ
LJUBLJANA

Na željo olajšana plačila!

Ugodnost!

Damske galoše . . . 70 Din
Moške galoše . . . 75 Din
Damski snežni čevlji 100 Din
Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, Ljubljana
Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

★
L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon št. 2.282.

FABIANI & JURJOVEC

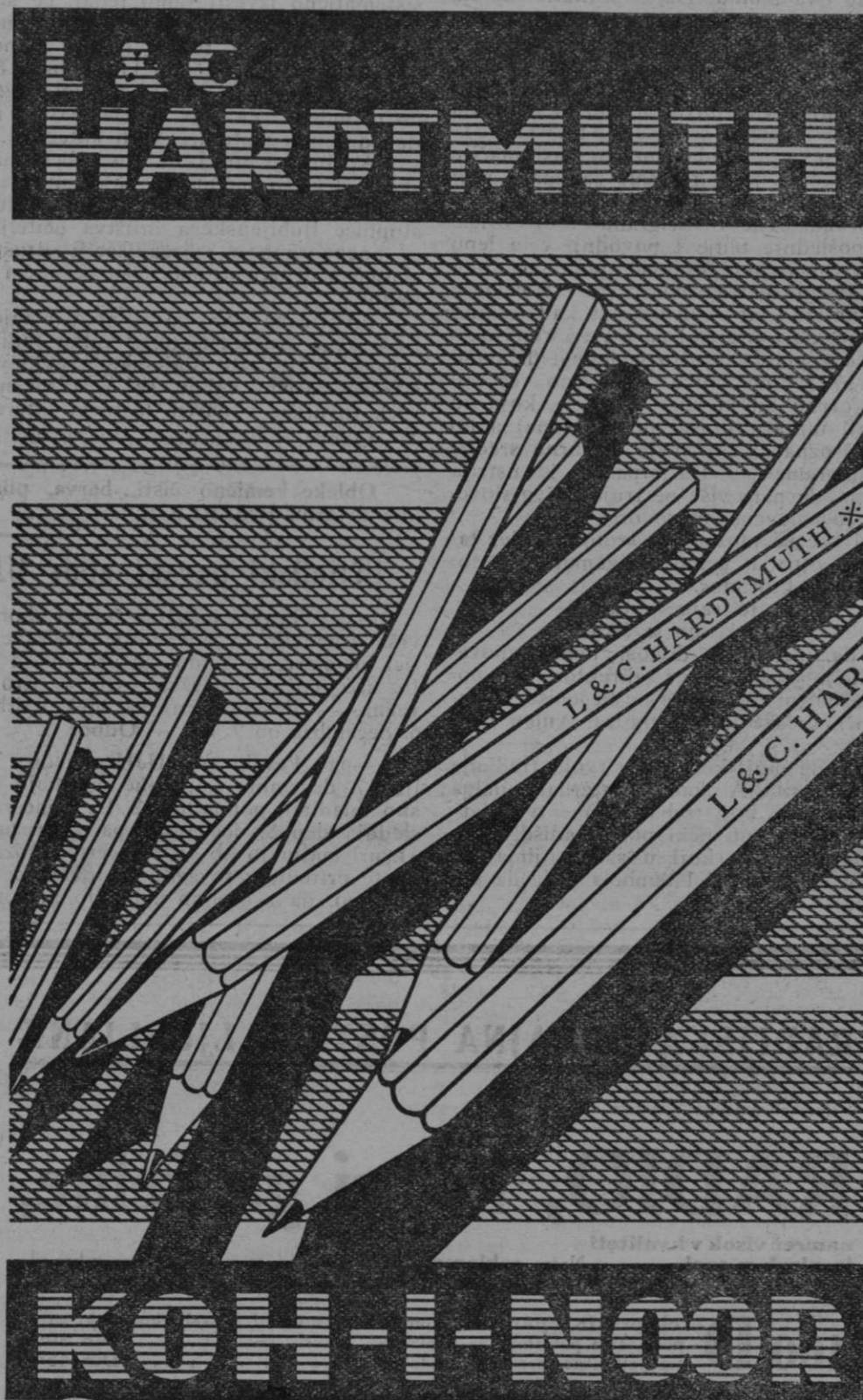
LJUBLJANA * STRITARJEVA ULICA 5

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjala in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. Velike preproge v plišu in linolej. Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah

Žima, perje, puh, kapok od najcenejše do najboljše vrste

Daje tudi na obroke / Postrežba točna in solidna

Priporočamo tvrdke, ki interirajo v našem glasilu!

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani

Število članov nad 18.000. – Izplačane podpore nad 1,700.000 Din

Ali ste že član „LJUDSKE SAMOPOMOČI“ v Mariboru?

Ako ne, Vam hočemo v naslednjih vrstah na kratko pojasniti bistvo in vrline tega za vsakogar neprecenljivega društva.

1. **Kaj je »Ljudska samopomoč«?** Ljudska samopomoč je do sedaj v Sloveniji največje podporno društvo za slučaj smrti in doživetja, ki ima v prvi vrsti namen pomagati v slučaju smrti člana preostalim iz največje bede in žalosti z denarno podporo, ki znaša od 1000 Din do največ 53.000 ozir. celo do 70.000 Din.

2. **Kdo se sprejme v »Ljudsko samopomoč«?** Sprejme se vsaka zdrava oseba od 1. do 90. leta in sicer v eden ali več oddelkov, ki so označeni s črkami A, B, C, D, E, ki tvorijo prvo skupino, oddelki B/I, C/I, D/I tvorijo drugo skupino. Odd. A/II, B/II, C/II, D/II tvorijo tretjo skupino.

V prvo in drugo skupino se sprejmejo vse zdrave osebe od 1. do 50. leta, v tretjo skupino vse zdrave osebe od 51. do 90. leta.

Vsak oddelek je predviden za največ 2000 članov.

3. **Kolika je najvišja zavarovalna vsota?** V odd. A ozir. A/II po 1000 Din, v odd. B, B/I, B/II po 2000 Din, v odd. C, C/I, C/II po 4000 Din, v odd. D, D/I, D/II po 10.000 Din in v odd. E 20.000 Din.

Ena in ista oseba pristopi lahko tudi v 2 ali več ozir. tudi v vse oddelke, ako ji to dovolijo starostne in denarne razmere, vendar samo enkrat v vsak posamezen oddelek.

4. **Koliko se izplača?** V oddelku A tolikokrat po 50 par, v odd. B tolikokrat po 1 Din, v odd. C tolikokrat po 2 Din, v odd. D tolikokrat po 5 Din in v odd. E tolikokrat po 10 Din, kolikor ima oddelek zavarovanca v slučaju smrti članov.

Za vse člane I. in II. skupine, to so oddelki A, B, C, D, E in B/I, C/I, D/I velja dvoletna karenčna (čakalna) doba, ki obstoji v tem, da izplača društvo po 6 mesečnem članstvu le četrtinsko, po 12 mesečnem članstvu polovično in šele po dvoletnem članstvu celo pripadajočo podporo.

Za vse člane III. skupine, to so oddelki A/II, B/II, C/II, D/II velja pa štiriletna karenčna (čakalna) doba, torej se izplača po umrlih v 1. letu ena osmina, v drugem letu ena četrtnina, v 3. letu ena polovica, v 4. letu tri četrtnine in po 4. letu cela pripadajoča podpora.

Pri prostovoljnem izstopu ozir. izključitvi zapadejo vsa plačila v prid društva.

5. **Kedaj se izplača podpora?** Takoj po smrti člana, ako je trajalo njegovo članstvo najmanje 6 mesecev. Ako umre član pred 6 meseci, zapadejo vsa plačila v prid društva. Samo v slučaju takojšnje smrti vsled nezgode se izplača pred 6 meseci umrlim enočetrtinska podpora pripadajočega oddelka.

Mladoletnim pristopivšim do 16. leta se izplača v odd. A pripadajoča podpora do največ 1000 Din po dovršenosti 21. leta (ob polnoletnosti) na roko.

Članom I. in II. skupine se izplača po 25 letnem članstvu polovična podpora na roko, članom III. skupine pa že po 20. letnem članstvu; druga polovica se izplača v slučaju smrti upravičencem.

6. **Kaj imam plačati pri vstopu?** Pri vstopu enkratno vpisnino, ki se ravna po oddelku in starosti člana in znaša od 18 Din do največ 150 Din. Pozneje plača vsak član za vsakega umrlega člana v svojem oddelku takozvano posmrtnino, ki znaša v odd. A 50 par, v odd. B 1 Din, v odd. C 2 Din, v odd. D 5 Din in v odd. E 10 Din. Plačnik zamore biti tudi kakšna druga sorodna ali družinska oseba, toda nikdar popolnoma tuja.

7. **Kako dolgo se plačujejo posmrtnine?** Posmrtnine se plačujejo samo 20 let, ozir. samo do roka poprejšnje smrti člana. Po 20. letih se preneha vsako plačevanje razen letnine in poslovnine, ki znaša sedaj letno 6 Din za vsak oddelek.

8. **Kako postanem član Ljudske samopomoči?** Zahtevajte brezplačno in brezobvezno pristopno izjavo, in sicer za osebe od 1. do 50. leta rdečo, za osebe od 51. do 90. leta belo tiskovino, katero verodostojno izpolnjeno vrnete z istočasnim nakazilom vpisne pristojbine. V dvomljivih primerih je še potrebno za odd. D in D/I zdravniško spričevalo, za odd. E pa je isto brezpogojno.

9. **Kolika je umrljivost v posameznih oddelkih?** Ta je odvisna od dobrega zdravja, kakor tudi od števila članov v posameznem oddelku. Po dosedanjih izkušnjah znaša ista v oddelkih I. in II. skupine po 2 do 3 %, to je letno po 40 do 60 članov, v oddelkih III. skupine bo pa bržkone še enkrat večja, torej letno po 60 do 120 članov.

Ako želite Vašim sorodnikom ozir. najbližjim za slučaj smrti kakor tudi samemu sebi po 20 ozir. 25 letnem članstvu hitro in izdatno podporo, **ne odlagajte** s pristopom, ker ura smrti ni nikomur znana. Zahtevajte torej še danes ozir. prejkoslej pristopno izjavo ozir. potrebna pojasnila od podpornega društva:

„LJUDSKA SAMOPOMOČ“ V MARIBORU.

Aleksandrova cesta 45. Telefon 2131.

S pristopom v »Ljudsko samopomoč« si pridobi vsakdo **najboljšo srečko**, ki prej ali slej sigurno zadene. Vsak družinski ud bi naj bil član »Ljudske samopomoči«, potem ne bo nikjer pomanjkanja! Krajevni in ugledni poverjeniki se sprejmejo za vsak kraj Slovenije proti nagradi.

Razni primeri zavarovanja z dvoletno karenčno dobo, torej za osebe od 1. do 50. leta

1. 14 letna zdrava oseba pristopi v odd. A za 1000 Din podpore; za to plača pri vstopu 18 Din vpisnine in za vsak smrtni ozir. doživetni primer po 50 par na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po 4 letih** in šteje oddelek takrat 1600 članov, se izplača upravičencu (staršem) **cela** podpora, to je $1600 \times 50 \text{ par} = 800 \text{ Din}$. Ako doživi ta oseba 21. leto, se ji izplača **tolikokrat** po 50 par, kolikor šteje ta oddelek članov, največ **1000 Din**.

2. 45 letna zdrava oseba pristopi v odd. B za 2000 Din podpore. Za to plača pri vstopu 40 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 1 Din posmrtnine; ako umre ta oseba **že po šestih mesecih** in šteje oddelek takrat 1200 članov, se izplača upravičencem samo **enočetrtnska** podpora, to je $1200 \times 1 = 1200 : 4 = 300 \text{ Din}$.

3. 30 letna zdrava oseba pristopi v odd. C za 4000 Din podpore. Za to plača pri vstopu 29 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 2 Din na posmrtninah. Ako umre ta oseba **v drugem letu** in šteje oddelek takrat 1600 članov, se izplača upravičencu **polovična** podpora, torej $1600 \times 2 = 3200 : 2 = 1600 \text{ Din}$.

4. 50 letna zdrava oseba pristopi v odd. D za 10.000 Din podpore; za to plača pri vstopu 61 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 5 Din na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po treh letih** in šteje oddelek takrat 1800 članov, se izplača dedičem **cela** podpora, to je $1800 \div 5 = 9000 \text{ Din}$.

5. 40 letna zdrava oseba pristopi v odd. E za 20.000 Din podpore; pri vstopu plača 100 Din vpisnine in pozneje za vsak smrti slučaj po 10 Din na posmrtninah; ako umre ta oseba **že po enem letu** in šteje oddelek takrat 600 članov, se izplača upravičencu **polovična** podpora, to je $600 \times 10 = 6000 : 2 = 3000 \text{ Din}$.

6. 38 letna zdrava oseba pristopi v odd. B/I in C/I za $2000 + 4000 = 6000$ Din podpore; za to plača $35 + 39 = 74$ Din vpisnine in za vsak smrtni primer odd. B/I po 1 Din, za C/I po 2 Din na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po 10 letih** in šteje takrat vsak oddelek po 2000 članov, se izplača dedičem $2000 \times 1 = 2000 + 2000 \times 2 = 4000$, skupaj **6000 Din**.

Razni primeri zavarovanja s štiriletno karenčno dobo, torej za osebe od 51. do 90. leta

7. 83 letna zdrava oseba pristopi v oddelek A/II za 1000 Din podpore; za to plača pri vstopu 40 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 50 par na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po štirih letih** in šteje oddelek takrat 2000 članov, se izplača upravičencem **cela** podpora, to je $2000 \times 50 \text{ par} = 1000 \text{ Din}$.

8. 75 letna zdrava oseba pristopi v oddelek B/II za 2000 Din podpore; za to plača pri vstopu 50 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 1 Din na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po treh letih** in šteje oddelek takrat 2000 članov, se izplača upravičencu **tričetrtnska** podpora, to je $2000 \times 1 = 2000 : \text{tri četrtine} = 1500 \text{ Din}$.

9. 68 letna zdrava oseba pristopi v oddelek C/II za 4000 Din, za to plača pri vstopu 64 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj 2 Din na posmrtninah; ako umre ta oseba **po dveh letih** in šteje oddelek takrat 2000 članov, se izplača upravičencu **polovična** podpora, to je $2000 \times 2 = 4000 : 2 = 2000 \text{ Din}$.

10. 59 letna zdrava oseba pristopi v oddelek D/II za 10.000 Din podpore; za to plača pri vstopu 86 Din vpisnine in za vsak smrtni slučaj po 5 Din na posmrtninah. Ako umre ta oseba **po enem letu** in šteje oddelek takrat 1800 članov, se izplača upravičencu **enočetrtnska** podpora, torej $1800 \times 5 = 9000 : 4 = 2250 \text{ Din}$.